

Sygn. akt V U 320/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od określenia zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 19 lutego 2015 r.

znak (...)

oddala odwołanie

VU 320/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 19 lutego 2015r., znak (...) stwierdził, że wnioskodawca J. M. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne. Zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wyniosło łącznie 36 480, 67 zł., w tym z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lutego 2005r. do listopada 2013r. – 22 834, 67 zł., odsetki za zwłokę- 13 646, 00 zł..

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca wniósł o jej zmianę poprzez nieobciążanie go obowiązkiem zapłaty składek na ubezpieczenie zdrowotne za objęty decyzją okres. Wskazał, iż nie można obciążyć go odpowiedzialnością za nieopłacone składki gdyż nie ukrywał faktu podjęcia przez niego działalności gospodarczej. Organ rentowy wiedział o rozpoczęciu prowadzenia przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej, bowiem był on płatnikiem składek ubezpieczeniowych za osoby współpracujące i za pracowników, na co dowodem są książeczki wpłat składek na ubezpieczenia społeczne i na fundusz pracy. Jeśli nie został objęty obowiązkiem ubezpieczeniowym z tego tytułu to jest to okoliczność, za którą nie ponosi winę organ rentowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując w całości treść zaskarżonej decyzji i argumenty w niej przedstawione. Organ rentowy podniósł, iż zaskarżona decyzja jest następstwem prawomocnej decyzji Dyrektora (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 09 maja 2014r. na mocy której orzeczono, że odwołujący podlegał obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej

pozarolniczej działalności w okresie od dnia 01 stycznia 1999r. do dnia 11 listopada 2013r..W ocenie organu rentowego nie ma podstaw do tego, aby w niniejszym postępowaniu kwestionować prawidłowość ustaleń zawartych w decyzji z dnia 09 maja 2014r. orzekającej o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej w spornym okresie, której płatnik nie zaskarżył, co pozwala stwierdzić, iż zgodził się z jej treścią. Kontrolą sądową objęta może być jedynie kwestia zadłużenia odwołującego z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lutego 2005r. do listopada 2013r..

Sąd ustalił:

J. M., w okresie od dnia 05 grudnia 1990r. do dnia 12 listopada 2013r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) - Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo- (...). W latach 1999- 2013 odnotowano deklaracje z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wnioskodawcy: PIT 32 za 1999r.- wykazano przychody z działalności gospodarczej; PIT 36 za lata 2000-2012 – wykazano przychody z działalności gospodarczej.

Pismem z dnia 03 stycznia 2014r. organ rentowy zwrócił się do Dyrektora (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia we W. z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy z zakresu objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu prowadzenia przez wnioskodawcę pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 01 stycznia 1999r. do 11 listopada 2013r. w zbiegu z prawem do emerytury.

Decyzją z dnia 09 maja 2014r. Dyrektor (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia na podstawie art. 8 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 06 lutego 1997r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. nr 28, poz.153 ze zm.), art. 9 ust. 1 lit.c ustawy z dnia 23 stycznia 2003r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz.U. nr 45, poz.391 ze zm.), art. 109 ust.1 i 4 oraz art. 66 ust. 1 pkt 1 lit.c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, orzekł, że odwołujący podlegał obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności w okresie od dnia 01 stycznia 1999r. do dnia 11 listopada 2013r..W oparciu o powyższą decyzję organ rentowy wszczął z urzędu postępowanie w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, zakończone wydaniem zaskarżonej decyzji z dnia 19 lutego 2015r. stwierdzającej, że wnioskodawca J. M. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne. Zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wyniosło łącznie 36 480, 67 zł., w tym z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lutego 2005r. do listopada 2013r. – 22 834, 67 zł., odsetki za zwłokę- 13 646, 00 zł..

dowód: - w aktach ubezpieczeniowych: - informacja z CEIDG o zaprzestaniu wykonywania działalności gospodarczej, k. 1-2; pismo Naczelnika US w L. z dnia 19 grudnia 2013r., k. 7; decyzja Dyrektora (...) Oddziału Wojewódzkiego (...) z dnia 09 maja 2014r., k. 10-15; decyzja ZUS O/L. z dnia 19 lutego 2015r. z załącznikami, k. 27-29.

Sąd zważył:

Odwołanie było nieuzasadnione.

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, mające ustalone prawo do emerytury lub renty, podlegają dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym- art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2015.121 j.t.).

Osoby prowadzące działalność pozarolniczą, z wyłączeniem osób, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, podlegają zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2015.581 j.t.) obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powyższych osób, powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych - art. 69 ust. 1 ustawy jak wyżej. Osoby takie podlegały obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego także na mocy wcześniejszych ustaw z dnia 06 lutego 1997r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. nr 28, poz.153 ze zm.) na podstawie art. 8 pkt 1 lit.c oraz na podstawie art. 9 ust. 1 lit.c ustawy z dnia 23 stycznia 2003r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym

Funduszu Zdrowia (Dz.U. nr 45, poz.391 ze zm.). Powyższemu ubezpieczeniu podlegają także osoby pobierające emeryturę lub rentę na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 16 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, jak również podlegały na podstawie art. 8 pkt 10 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym i na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 15 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Obowiązek podlegania powyższym ubezpieczeniom, w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność, obejmuje okres od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej- art. 13 pkt 4 ustawy systemowej.

Na podstawie art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 ustawy systemowej płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Z wykładni powyższych przepisów wynika jednoznacznie, iż od 01 stycznia 1999r. w stosunku do ubezpieczonego powstał obowiązek opłacania składek z tytułu podlegania obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu zarówno z tytułu emerytury jak i prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Data faktycznego uzyskania przez wnioskodawcę prawa do emerytury nie miała znaczenia dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, gdyż przed 01 stycznia 1999r. ubezpieczenie zdrowotne nie funkcjonowało.

Istota sporu sprowadza się do ustalenia czy wnioskodawca w momencie przejścia na emeryturę miał obowiązek zgłosić fakt podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w momencie gdy będąc emerytem prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. Gdy na emeryturę przechodził takiego obowiązku nie było, lecz od 01 stycznia 1999r. w związku z wejściem w życie nowych przepisów dotyczących ubezpieczeń społecznych taki obowiązek powstał. Odnośnie zarzutu wnioskodawcy, iż ZUS czy NFZ powinni go poinformować o zmianie przepisów i powstaniu obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia zdrowotne należy wskazać, iż instytucje państwowe czy publiczne, takie jak ZUS, Fundusz Zdrowia czy innego rodzaju instytucje nie mają obowiązku pouczenia osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą o zmianie przepisów i wynikających z tego skutkach i następstwach takich zmian. Osoba prowadząca taką działalność powinna sama zaznajamiać się ze zmianą przepisów bądź gdy nie jest w stanie sama tego uczynić, zatrudnić profesjonalną obsługę prawną.

Drugą kwestią jest to, iż źródłem zobowiązania z tytułu składek wnioskodawcy jest decyzja Dyrektora (...) Oddziału Wojewódzkiego (...)z dnia 09 maja 2014r., którą zostało ustalone zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, iż w danym okresie podlegał on obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej. Ta decyzja jest decyzją natury merytorycznej i stwierdzała istnienie tego obowiązku. Od tej decyzji wnioskodawca się nie odwołał, w związku z czym tytuł do ubezpieczenia został przesądzony, a jest nim prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej w oparciu o obowiązujące od 01 stycznia 1999r. przepisy w tym zakresie. Organ rentowy w tej sytuacji nie mógł zrobić niczego innego jak wyliczyć należności z tytułu składek wraz z odsetkami, wskazując za jaki okres są należne. Organ zastosował obowiązujące w tym zakresie terminy przedawnienia 5,10 i 5-letnie i obciążył wnioskodawcę obowiązkiem spłaty tych należności, które nie uległy przedawnieniu wraz z należnymi odsetkami. W związku z tym, że decyzja Dyrektora (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia ustalająca tytuł do ubezpieczenia jest prawomocna, Sąd nie jest władny w tym postępowaniu rozstrzygać czy ten tytuł jest, czy nie i czy został wskazany prawidłowo, bowiem ustalenie tego obowiązku podlegania ubezpieczeniom zdrowotnym może być zaskarżony w innym trybie wskazanym w pouczeniu decyzji Dyrektora, a nie w trybie postępowania między skarżącym a organem rentowym. Wnioskodawca w ogóle powyższej decyzji Dyrektora nie skarżył, w związku z czym decyzja się uprawomocniła i tytuł do ubezpieczenia został stwierdzony. W oparciu o prawomocną decyzję organ rentowy prawidłowo ustalił zaległości składkowe.

Odnośnie zastosowanych przez organ rentowy terminów przedawnienia należy wskazać, iż do 31 grudnia 2002r. art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, póź. 1585 ze zm.), dalej: ustawa systemowa, stanowił, iż należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, a w przypadku przerwania biegu przedawnienia, o którym mowa w ust. 5, po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Od 01 stycznia 2003r. powołany przepis obowiązywał w brzmieniu nadanym mu ustawą z dnia 18 grudnia 2002r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U., Nr 241, poz. 2074), zgodnie z którym, należności z tytułu składek przedawniają się po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-5d. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, dziesięcioletni okres przedawnienia przewidziany w art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w brzmieniu nadanym mu przez powołaną ustawę nowelizującą z dnia 18 grudnia 2002r., znajduje zastosowanie do należności z tytułu składek, które stały się wymagalne przed dniem 01 stycznia 2003r., jeżeli do tej daty nie uległy przedawnieniu według przepisów dotychczasowych (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 08 lipca 2008r., I UZP 4/08, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 02 lipca 2008r., II UZP 5/08, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 2007r., I UK 147/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2007r., I UK 37/07).

W rozpoznawanej sprawie bezspornie, roszczenia z tytułu składek, powstałe najwcześniej od września 2002 r. nie przedawniły się do dnia 31 grudnia 2002r., zgodnie z obowiązującym wówczas 5-letnim terminem przedawnienia. Tym samym, do roszczeń tych, jak również powstałych po 31 grudnia 2002r., miał zastosowanie 10-letni termin przedawnienia, określony w art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w brzmieniu nadanym mu powołaną wyżej ustawą zmieniającą z dnia 18 grudnia 2002r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Ustawą nowelizującą z dnia 28.04.2011 r. (Dz.U. Nr 138, póź. 808), która weszła w życie dnia 20.07.2011 r. dodano do art. 24 ust. 5f, zgodnie z którym w przypadku wydania przez ZUS decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Na mocy art. 5 ust. 1 i 2 tej ustawy powyższą regulację stosuje się także do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, nieopłaconych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli nie upłynął jeszcze termin ich dochodzenia, przy czym okoliczności uzasadniające zawieszenie biegu terminu przedawnienia, określone w art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, w brzmieniu nadanym w.w. nowelizacją, uwzględnia się również wtedy, gdy okoliczności te wystąpiły przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Przepis art. 24 ust. 4 ustawy systemowej został ponownie znówelizowany ustawą z dnia 16 września 2011r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U., Nr 232, poz. 1378). Zgodnie z nowym brzmieniem powołanego przepisu, należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6.

Zwrócić jednakże należy uwagę, iż w art. 27 ust. 1 i 2 powołanej ustawy nowelizującej z dnia 16 września 2011r. wprowadzono regulację, zgodnie z którą, do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed 01 stycznia 2012r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym tą ustawą, z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 01 stycznia 2012r. Jeżeli jednak przedawnienie rozpoczęte przed dniem 01 stycznia 2012r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Zdaniem Sądu, z powołanych przepisów wynika, iż nie mogło dojść do przedawnienia należności wskazanych w zaskarżonej decyzji organu rentowego za okresy tam wskazane, w tym za okres od lutego 2005 r. do listopada 2013 r.

W konsekwencji Sąd na podstawie art. 477 ¹⁴§1 Kodeksu postępowania cywilnego oddalił odwołanie J. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 19 lutego 2015r., znak (...).